

СТАНОВИЩЕ

**от проф.д-р Георги Бакалов, Исторически факултет на Софийския университет
за трудовете на гл.ас.д-р Ангел Николов участник в конкурса за ДОЦЕНТ по
Българска история (средновековна българска история) за нуждите на Исторически
факултет при СУ „Св. Климент Охридски”**

В предоставената ми папка с материали за конкурса липсват № 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 13, 14 и 15. Последният материал е под № 33. Не знам дали това е селекция на кандидата или папката не е комплектована цялостно. Налице е монографията „Повест полезна за латините”, която заедно с наличните материали е достатъчна за исканото ми становище.

Както би следвало да се очаква мнозинството от предоставените за конкурса статии, както и споменатата монография, са в областта на средновековната българска история. Онези от тях, които са извън темата на конкурса (№ 7,12, 23, 27,31) все пак са в косвена кореспонденция с медиевистичната проблематика и говорят за широкия диапазон в научните интереси на г-н Николов.

Ще споделя впечатленията си от прочита на предоставената ми продукция, без да се спирам на всяка статия поотделно.

Г-н Николов взема отношение по един много обсъждан в последните няколко години проблем около произхода и ранната история на българите. Обобщавайки изказаните в литературата становища авторът се позовава на един нов и внимателен прочит на византийските извори във връзка с топиката „българи-скити” и „славяни-скити”. Държейки сметка за обичайната у повечето византийски автори етнонимна и топонимна архаизация авторът обръща внимание на една важна податка – българите открай време живеели в земите на скитите, т.е. в територията, където в първата половина на VII в. възниква „Голямата, стара България” на кан Кубрат. Същите възпроизвеждат и едно легендарно предание, че тези българи (скити) са между затворените на север от Кавказ народи (племена) от Александър Македонски. Макар и само маркирана, поради засиления напоследък интерес към тази проблематика, статията подтиква към една малко известна интерпретация на тези извори.

Друга тема, която има място и в монографията, е за причините възобновили дискусията за противопоставянето между православни и католици през XVII в.(№ 16)

поради засилената пропаганда на католическите мисии, възползвани от вакуума в религиозната политика на Османската империя.

Идеята за християнския облик на българския владетел (№ 19) разглежда опитът на Византия да внуши като задължително изискуеми качества на владетеля мъдростта и благочестието. Очевидно е, че освен лансирането на тези общохристиянски добродетели целта е била да се намали напрежението между двете страни чрез изповядването на общи нравствени ценности.

Г-н Николов основно работи с по-малко познати или пренебрегвани извори, в което се заключават и приносите в досегашните му публикации. Такъв е случаят с екзегетическите съчинения на Андрей Кесарийски свързани с тълкуванията на Апокалипсиса. (№ 21). Авторът се интересува от коректността на превода от гръцки на старобългарски и най-вече на терминологията и етнонимите, доколко и какво тълкувание влага преводача.

Отново във връзка с византийските извори досежно кан Крум г-н Николов поставя принципно въпроса за коректността на средновековните автори. Всеки ползвател на този вид информация трябва да се съобразява с конкретната конюнктура във Византия и да вземе под внимание целите на текста. Очевидно е, че в повечето случаи византийските автори стават изразители на строго субективно отношение спрямо българите, в което негативизмите и тенденциозните слухове са често използван прийом.

В заключение искам да подчертая, че публикациите на г-н Николов върху слабо разработени или нуждаещи се от нова интерпретация теми говорят за наличие на изследователски потенциал, улеснен от добра езикова и общоисторическа подготовка. От досегашните му публикации това най-ярко личи в монографията „Повест полезна за латините”, в която освен тексткритичния анализ на едно почти непознато съчинение има коректен новобългарски превод и обяснителни бележки, което е великолепна основа за бъдещо критично издание.

Убедено препоръчвам на почитаемото жури да присъди на гл.ас. д-р Ангел Николов научното звание ДОЦЕНТ по средновековна българска история.

19 юли 2011